

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie: „Techniczne wyroby włókiennicze motorem wzrostu gospodarczego” (opinia z inicjatywy własnej)

(2013/C 198/03)

Sprawozdawca: **Emmanuelle BUTAUD-STUBBS**

Współsprawozdawca: **Ingeborg NIESTROY**

Dnia 12 lipca 2012 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie:

„Techniczne wyroby włókiennicze motorem wzrostu gospodarczego”

(opinia z inicjatywy własnej).

Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemśle (CCMI), której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 12 marca 2013 r.

Na 489. sesji plenarnej w dniach 17–18 kwietnia 2013 r. (posiedzenie z 17 kwietnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął 172 głosami – 6 osób wstrzymało się od głosu – następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Sektor technicznych wyrobów włókienniczych, w którym odnotowano w UE pozytywne tendencje w gospodarce i zatrudnieniu, jest przykładem tradycyjnej branży będącej w stanie przeobrazić się i przyjąć nowy model biznesowy w pełni dostosowany do wymogów nowej rewolucji przemysłowej (idącej w kierunku przemysłu bardziej inteligentnego, sprzyjającego włączeniu społecznemu i zgodnego z ideą zrównoważonego rozwoju).

1.2 Materiały i technologie włókiennicze to kluczowe innowacje, które mogą pomóc w rozwiązaniu wielu wyzwań społecznych. Sektor technicznych wyrobów włókienniczych wspomaga inne sektory, proponując i oferując im:

- alternatywne materiały, które są lekkie, elastyczne, miękkie, (wielo)funkcyjne i trwałe;
- nowe technologie, które są elastyczne, trwałe i wielofunkcyjne;
- komponenty funkcjonalne, które są niezawodnymi, wielofunkcyjnymi, racjonalnymi pod względem kosztów i przyjaznymi dla użytkownika elementami większych systemów i rozwiązań technologicznych.

1.3 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny zwraca uwagę Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego na główne czynniki sukcesu, które trzeba rozwijać, by wesprzeć rozwój tego obiecującego sektora:

- Stworzenie na poziomie krajowym i unijnym prostego i skutecznego sposobu zachęcania do innowacji technologicznych i nietechnologicznych oraz ich finansowania.
- Wspieranie wszelkich niezbędnych wysiłków umożliwiających sile roboczej podnoszenie kwalifikacji i dostosowywanie umiejętności do potrzeb rozwijających się rynków (sektor zdrowia, budownictwo, transport, branża kosmetyczna itd.).
- Dodanie do odpowiednich unijnych programów badań naukowych i rozwoju aspektu dotyczącego wyrobów włókienniczych, aby wspomóc zastępowanie tradycyjnych

materiałów, takich jak stal i cement, bardziej zgodnymi z wymogami zrównoważonego rozwoju materiałami włókienniczymi. Wzmocnienie badań nad recyklingiem tych materiałów i badań dotyczących rozwijającej się „gospodarki opartej na CO₂” (wykorzystującej CO₂ jako zasób).

- Wzięcie pod uwagę wpływu wzrostu kosztów energii na bardzo energochłonne przedsiębiorstwa w UE, np. produkujące włókniyny i kompozyty.
- Wspieranie przemysłu w przeprowadzaniu oceny cyklu życia w celu wykazania zrównoważenia środowiskowego wyrobów.

2. Sektor technicznych wyrobów włókienniczych w UE

2.1 Definicja sektora i głównych rynków

2.1.1 Techniczne wyroby włókiennicze są definiowane jako włókna, materiały i materiały pomocnicze odpowiadające kryteriom technicznym raczej niż estetycznym, choć w przypadku niektórych rynków, takich jak odzież robocza czy sportowa, uwzględniane są oba zestawy kryteriów.

Techniczne wyroby włókiennicze oferują funkcjonalne rozwiązania odnośnie do szeregu specyficznych wymagań co do lekkości, wytrzymałości, wzmocnienia, filtrowania, uniepalnienia, przewodności, izolacji, elastyczności, absorpcji itd.

Dzięki właściwościom włókien (poliestrowych, polipropylenowych, wiskozowych, bawełnianych, węglowych, szklanych, aramidowych itd.) oraz wyborowi najodpowiedniejszych technik produkcji (przędzenie, tkanie, plectenie, dzianie, wytwarzanie włókniin itd.), w tym procesów wykończeniowych (farbowanie, drukowanie, powlekanie, laminowanie itd.), producenci technicznych wyrobów włókienniczych mogą oferować wyroby o właściwościach mechanicznych, inteligentnych lub ochronnych dostosowanych do specyficznych potrzeb użytkowników końcowych.

Definicja tych wyrobów nie jest zatem uzależniona od wykorzystanego surowca, włókna czy technologii, ale od przeznaczenia samego produktu.

Targi Frankfurckie (Messe Frankfurt), które jako organizator targów „Techtextil” są światowym liderem targów technicznych wyrobów włókienniczych, stwierdziły istnienie 12 głównych rynków (¹).

Techniczne wyroby włókiennicze są de facto częścią szerszej branży, którą David Rigby Associates nazywa „inżynierią materiałów elastycznych” (*engineering of flexible materials*) (²), w tym pianek, powłok, proszków, żywic i tworzyw sztucznych. Są one też głównymi elementami kompozytów, które można zdefiniować jako połączenie co najmniej dwóch materiałów o różnej formie lub składzie – zazwyczaj jest to osnowa, która może być złożona z włókien, oraz mocniejsze od osnowy zbrojenie.

2.2 Fakty i liczby

2.2.1 Przemysł tekstylny i odzieżowy w UE

Zgodnie z najnowszymi szacunkami Euratexu, w 2011 r. obroty przemysłu tekstylnego i odzieżowego w UE wyniosły 171,2 mld EUR, dzięki prawie 187 000 przedsiębiorstw zatrudniających ponad 1,8 mln pracowników. Przedsiębiorstwa te są zazwyczaj niewielkie (przemysł tekstylny – 13 pracowników, odzieżowy – 9, łącznie – 10), co wyjaśnia, dlaczego zazwyczaj prowadzą działalność na rynku wewnętrznym, a wspólnotowy eksport poza UE osiągnął wartość 38,7 mld EUR, czyli 22,6 % łącznej sprzedaży.

2011 r.	Konsumpcja gospodarstw domowych (w mld EUR)	Obrót (w mld EUR)	Przedsiębiorstwa (w tys.)	Zatrudnienie (w tys. osób)	Import spoza UE (w mld EUR)	Eksport poza UE (w mld EUR)	Bilans handlowy (w mld EUR)
Odzież	304,0	77,5	131,4	1 117,9	67,7	18,4	- 49,32
Wyroby włókiennicze	166,5	93,9	55,5	716,4	25,4	20,3	- 5,06
OGÓŁEM	470,5	171,4	186,9	1 834,3	93,1	38,7	- 54,37

Źródło: skorygowane dane Euratexu na podstawie danych od członków oraz Eurostat – 2011 r.

2.2.2 Sektor technicznych wyrobów włókienniczych w UE

We wcześniejszych opiniach dotyczących sektora wyrobów włókienniczych EKES podkreślał, że techniczne wyroby włókiennicze stanowią jedną z najbardziej obiecujących dziedzin działalności europejskich przedsiębiorstw włókienniczych, w szczególności MŚP. Przemysł unijny już teraz odgrywa wiodącą rolę w rozwoju technicznych wyrobów włókienniczych (³). Przemysł ten dzięki dużej zdolności do innowacji może bezpośrednio i pośrednio przyczynić się do tworzenia miejsc pracy i wzrostu gospodarczego w UE.

2.2.2.1 Podsektor wyrobów włókienniczych

Według danych Euratexu sektor technicznych wyrobów włókienniczych w UE odpowiada za ok. 30 % łącznego obrotu wyrobami włókienniczymi (z wyłączeniem odzieży), czyli 30 mld EUR, (udział w rynku może być wyższy w niektórych państwach członkowskich, takich jak Niemcy: 50 %, Austria: 45 % czy Francja: 40 %), 15 000 przedsiębiorstw i 300 000 pracowników. Niektórzy analitycy uważają, że należy dodać do tego inne części sektorów w UE – część przemysłu maszyn włókienniczych oraz „włókienniczą” część działalności produkcyjnej w innych sektorach, takich jak opony, nawierzchnie dróg czy wykorzystywanie geotekstyliów w budynkach. Dlatego też cały sektor technicznych wyrobów włókienniczych UE może być nawet większy (do 50 mld EUR).

(¹) 1. Agrotech: rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo. 2. Buildtech: budownictwo. 3. Clothtech: funkcjonalne elementy obuwia i odzieży. 4. Geotech: geotekstyli i inżynieria lądowa. 5. Hometech: elementy mebli, pokrycia podłóg. 6. Indutech: filtracja i inne produkty stosowane w przemyśle. 7. Medtech: higiena i opieka zdrowotna. 8. Mobiltch: budownictwo, sprzęt i wyposażenie dla transportu. 9. Oekotech: ochrona środowiska. 10. Packtech: pakowanie i przechowywanie. 11. Protech: ochrona osób i mienia. 12. Sporttech: sport i wypoczynek.

(²) *Technical Textiles and Nonwovens: World Market Forecasts to 2010*, David Rigby Associates, dostępne na stronie internetowej: <http://www.fibre2fashion.com/industry-article/pdffiles/Technical-Textiles-and-Nonwovens.pdf>.

(³) — Opinia uzupełniająca w sprawie komunikatu „Przyszłość sektora wyrobów włókienniczych i odzieżowych w poszerzonej Unii Europejskiej” (CCMI/009), przyjęta 7 czerwca 2004 r., sprawozdawca: Michel NOLLET.
— Opinia w sprawie komunikatu „Przyszłość sektora tekstylnego i odzieżowego w rozszerzonej Unii Europejskiej” (INT/220), przyjęta 1 lipca 2004 r., sprawozdawca: Antonello PEZZINI.
— Raport informacyjny CCMI w sprawie zmian w europejskim przemyśle włókienniczym i obuwniczym (CCMI/041), przyjęty 4 lutego 2008 r., sprawozdawca: Claudio CAPPELLINI.
— Opinia w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie nazewnictwa włókien tekstylnych i etykietowania wyrobów włókienniczych (INT/477), przyjęta 16 grudnia 2009 r., sprawozdawca: Claudio CAPPELLINI.

2.2.2.2 UE w światowym zużyciu włókien

Na całym świecie rozwój produkcji technicznych wyrobów włókienniczych znajduje odzwierciedlenie w zużyciu włókien. W skali światowej sektor technicznych wyrobów włókienniczych wykorzystał ok. 22 mld ton włókien w 2010 r., co odpowiada 27,5 % łącznego zużycia włókien (80 mld ton) we wszystkich branżach włókienniczych i odzieżowych. Zgodnie z szacunkami CIRFS (Europejskiego Stowarzyszenia Włókien Chemicznych) udział Europy w światowym zużyciu włókien wynosi 15 %.

	Zużycie włókien (w tys. ton)
UE	3 437
Ameryki	4 111
Chiny	7 100
Indie	4 020
Reszta świata	3 812
Cały świat	21 880

Źródło: CIRFS, Edana, JEC

Udział UE w rynku w ujęciu wartościowym jest większy: waha się do 20 do 33 % głównych segmentów światowego rynku technicznych wyrobów włókienniczych (w tym włókien i kompozytów) o wartości 230 mln USD.

STRUKTURA ŚWIATOWEGO RYNKU TECHNICZNYCH WYROBÓW WŁÓKIENNICZYCH – 2011 R.

2011	Mt	Mld USD	Udział UE	Stopa wzrostu
Techniczne wyroby włókiennicze	25,0	133	20 %	+3,0 %
Włókniny	7,6	26	25 %	+6,9 %
Kompozyty	8,0	94	33 %	+6,0 %
Ogółem	40,6	253		

Źródło: INDA, Freedonia Group, IFAI, JEC

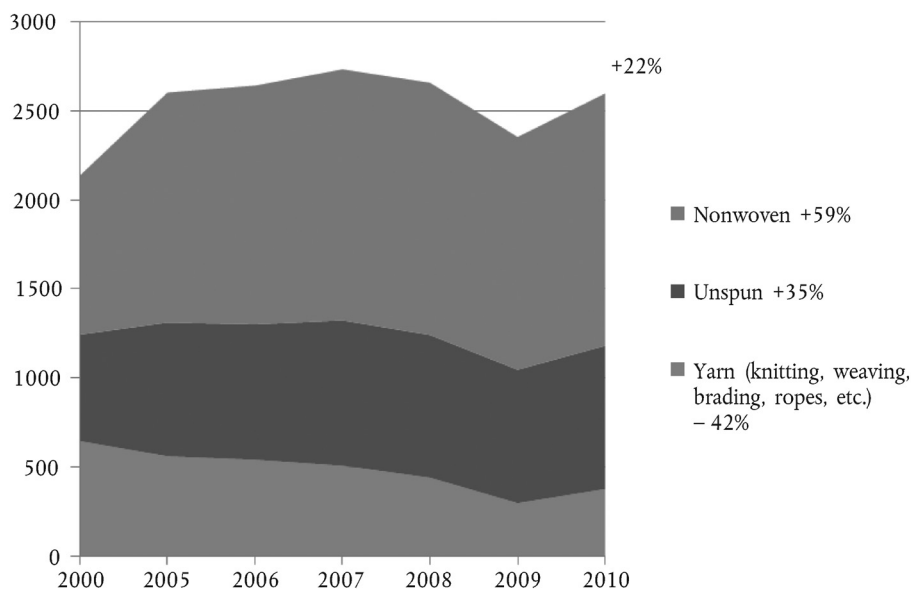
2.2.2.3 Eksport technicznych wyrobów włókienniczych z UE-27 w 2011 r.

Pięciu największych eksporterów technicznych wyrobów włókienniczych (Niemcy, Włochy, Francja, Zjednoczone Królestwo i Belgia) odpowiada za 60 % całego eksportu państw członkowskich do reszty świata. Państwa członkowskie, w których techniczne wyroby włókiennicze stanowią największy odsetek eksportu wyrobów włókienniczych (z wyłączeniem odzieży) to Finlandia, Dania, Szwecja, Republika Czeska i Węgry (zob. załącznik 1: udział technicznych wyrobów włókienniczych w eksporcie wyrobów włókienniczych poza UE według państw członkowskich w 2011 r.).

2.2.3 Najnowsze tendencje rozwoju sektora technicznych wyrobów włókienniczych w UE

2.2.3.1 Rozwój branży włókien i kompozytów

W ostatnim dziesięcioleciu w branży tej odnotowano wzrost o 22 %, co pokazuje poniższy wykres przedstawiający zmiany zużycia włókien wg sposobu ich wykorzystania (z wyłączeniem włókna szklanego).

Źródło: CIRFS

Sektor technicznych wyrobów włókienniczych ulega istotnym przemianom przemysłowym w związku ze wzrostem znaczenia nowych zastosowań (w medycynie, sporcie i wypoczynku, aeronautyce, ochronie środowiska) oraz radykalnym przejściem od tradycyjnych technologii (dzianie, tkanie, plecenie itd.) do nowszych (takich jak wytwarzanie kompozytów i włókien).

Motorem wzrostu w Europie są przede wszystkim dwie technologie:

- włókniny, z tempem wzrostu wynoszącym 60 % w ostatnim dziesięcioleciu,
- kompozyty, z tempem wzrostu wynoszącym 75 % w ostatnim dziesięcioleciu.

2.2.3.2 Kluczowa pozycja na trzech rynkach

„Główne trzy zastosowania w Europie odpowiadały też za ponad 50 % łącznego zużycia, jednak w tym przypadku obszary zastosowania to *mobitech*, *hometech* i *indutech*” (David Rigby Associates⁽⁴⁾).

2.2.3.3 Partnerstwo eurośroziemnomorskie

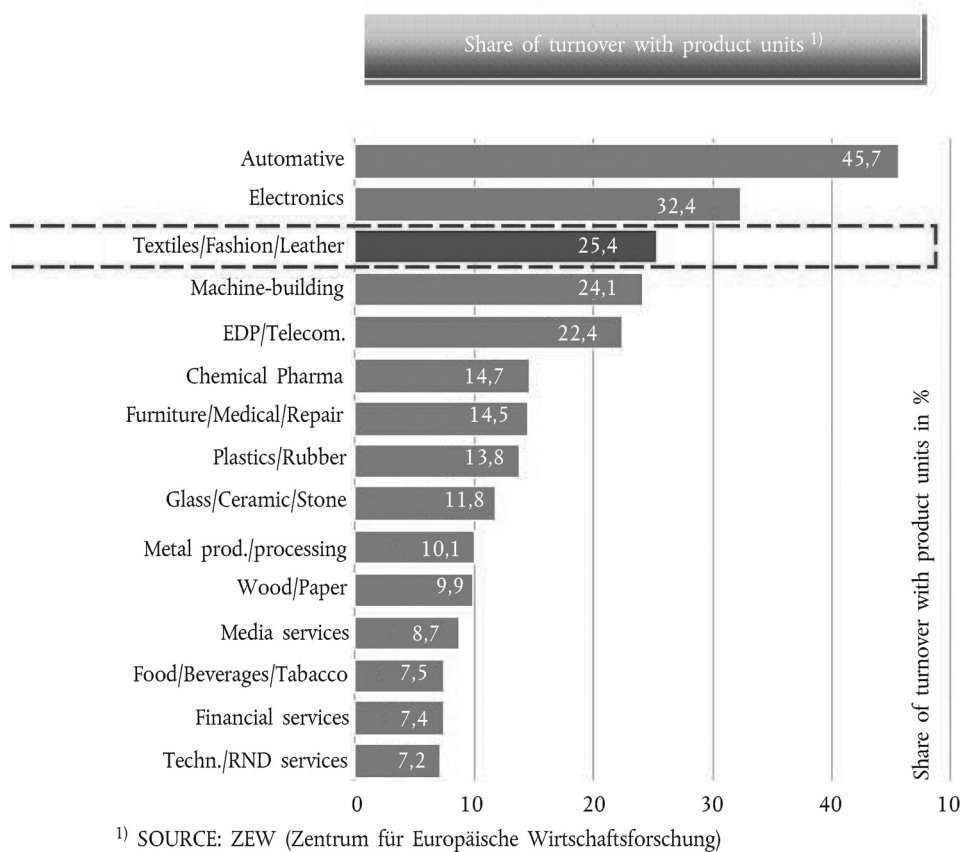
Unijny sektor włókienniczy i odzieżowy nawiązał udane partnerstwo przemysłowe w branży mody z państwami z regionu Morza Śródziemnego, takimi jak Maroko, Tunezja i Egipt. Istnieją tu zatem możliwości promowania w przyszłości inwestycji UE na pewnych rynkach technicznych wyrobów włókienniczych, które są bardziej dojrzałe, mniej zaawansowane technologicznie i bardziej wrażliwe na presję cenową ze strony państw azjatyckich.

W tym kontekście Turcja stanowi oddzielny przypadek. Turcja jest kluczowym podmiotem w eurośroziemnomorskiej branży mody i ma silny zintegrowany przemysł włókienniczy – od surowców (bawełny czy włókien syntetycznych) po odzież i tekstylia domowe. Coraz więcej tureckich przedsiębiorstw działa na rynkach technicznych (10–15 %), a konsumpcja wewnętrzna rozwija się dynamicznie.

2.2.3.4 Sektor o dużej zdolności do innowacji

Niedawne badania przeprowadzone w Niemczech potwierdziły, że przedsiębiorstwa produkujące techniczne wyroby włókiennicze należące do tej międzysektorowej branży i dostarczające materiały dla szeregu segmentów przemysłu mają dużą zdolność do innowacji; ponad 25 % ich obrotów pochodzi z nowych innowacyjnych produktów, co plasuje je na trzecim miejscu za branżami motoryzacyjną i elektroniczną. (Źródło: prezentacja p. Hunekego z pierwszej konwencji Euratexu w Stambule).

⁽⁴⁾ Zob. przypis 1.

2.3 Analiza SWOT (mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia)

2.3.1 Mocne strony i szanse

2.3.1.1 Mocne strony:

- Coraz większy poziom działalności badawczo-rozwojowej i innowacji w przedsiębiorstwach, niezależnie od ich wielkości.
- Skuteczne wspólne narzędzia wspierania innowacji na poziomie krajowym (klastry włókiennicze, ośrodki badawczo-rozwojowe itd.), zwłaszcza w Niemczech, Francji, Belgii, Włoszech, Hiszpanii, Niderlandach i Polsce.
- Skuteczne wspólne narzędzia na poziomie UE: platforma technologiczna przemysłu włókienniczego i odzieżowego oraz liczne projekty oparte na współpracy doprowadziły do owocnej wymiany między rynkami danych produktów, przedsiębiorstwami włókienniczymi i badaczami; europejska sieć obejmująca główne instytuty włókiennictwa (Textranet), sieci uniwersyteckie (AUTEX) oraz sieć głównych innowacyjnych regionów włókienniczych.
- Unijni liderzy na rozwijających się rynkach (Freudenberg czy Fiberweb, jeśli chodzi o włókniny).
- Wiodąca pozycja UE w produkcji maszyn włókienniczych – 75-procentowy udział w rynku światowym.
- Różnorodność zastosowań, która jest atutem w okresach słabego wzrostu.

— Silne wsparcie rynku środków ochrony indywidualnej uznanego przez Komisję za jeden z sześciu wiodących rynków.

— Wskaźniki finansowe lepsze niż w przypadku innych przedsiębiorstw sektora włókienniczego i odzieżowego (większa wartość dodana w przeliczeniu na pracownika, większe przepływy pieniężne, wyższe marże itd.).

— Kontrola nad wiodącymi międzynarodowymi targami branżowymi Techtextil.

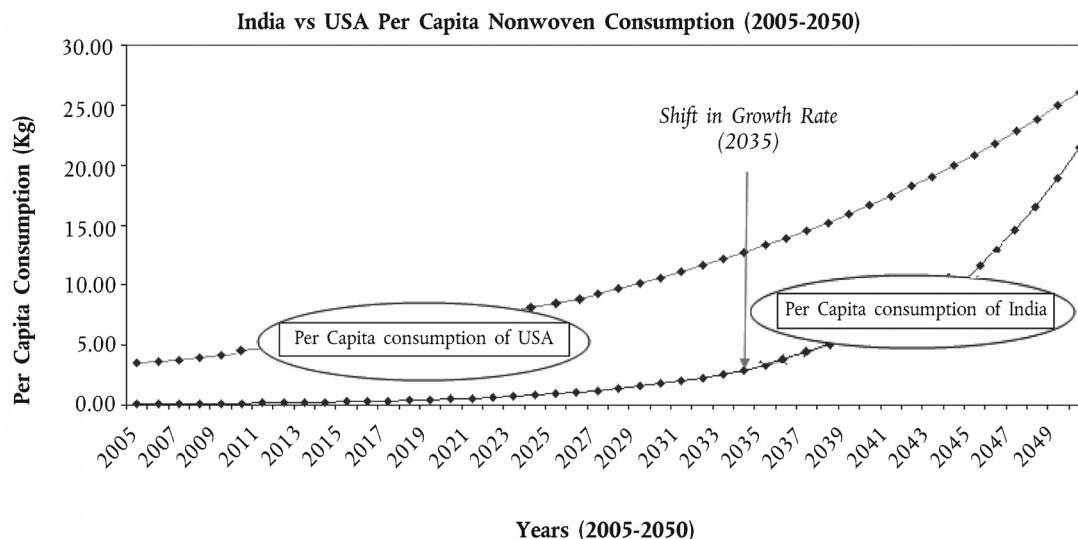
2.3.1.2 Szanse:

— Rosnące zapotrzebowanie użytkowników końcowych na wyroby włókiennicze pozwalające zapewnić wygodę i monitorowanie w ramach aktywnego trybu życia, ograniczyć emisję gazów cieplarnianych w transporcie (dzięki zmniejszeniu wagi) i budownictwie (dzięki izolacji termicznej), usprawnić technologie medyczne (profilaktyka zakażeń szpitalnych, implanty, monitorowanie stanu zdrowia) itd.

— Ścisła współpraca między producentami i klientami w celu zaspokojenia szczegółowo określonych potrzeb (rozwiązania dostosowane do potrzeb) oraz dokonywania innowacji stymulowanych konkretnym zapotrzebowaniem.

— Rosnące zapotrzebowanie na poprawę możliwości recyklingu, na przykład jeśli chodzi o zastępowanie pianki włókninami, materiały kompozytowe i filtry powietrza dla kabin pojazdów.

— Szybki wzrost zużycia technicznych wyrobów włókienniczych na mieszkańca na całym świecie, a zwłaszcza w Chinach, Indiach i Brazylii.

Źródło: Texas Tech University, „India Rising: Opportunities in Nonwovens and Technical Textiles”, Seshadri Ramkumar i Appachi Arunachalam, Laboratorium Włóknin i Zaawansowanych Materiałów, Texas Tech University, Lubbock, Teksas.

2.3.2 Słabe strony i zagrożenia

2.3.2.1 Słabe strony:

- Małe i średnie przedsiębiorstwa o ograniczonych możliwościach inwestowania.
- Trudniejszy dostęp do kredytów.
- Nieatrakcyjność przemysłu włókienniczego dla młodych absolwentów.
- Spadek produkcji włókien naturalnych i chemicznych w UE prowadzący do trudności we wprowadzaniu innowacji ze względu na małą liczbę dostępnych klas włókien oraz rosnące ryzyko uzależnienia od importu.
- Obecnie słabe w porównaniu z tradycyjnymi materiałami możliwości recyklingu technicznych wyrobów włókienniczych.
- Wysoka energochłonność przemysłu.
- Specjalizacja w zakresie dojrzałych rynków zastosowań, takich jak *Mobiltech* (z uwagi na trudną sytuację przemysłu motoryzacyjnego w UE) czy *Hometech* – w szczególności dywany, tkaniny dekoracyjne i materace.

2.3.2.2 Zagrożenia:

- Niedostatek surowców i ich rosnące ceny (szczególnie włókien syntetycznych, regenerowanych czy nieorganicznych, polimerów, przędzy i włókien ciągłych).
- Wzrost kosztów energii (gazu i elektryczności) w UE może doprowadzić do przeniesienia do USA lub Azji zakładów

produkcyjnych przez producentów potrzebujących większych ilości energii (producentów włókien chemicznych i włóknin, farbiarnie i wykańczalnie itd.).

- Rosnąca konkurencja ze strony krajów wschodzących oraz coraz większe utrudnienia w dostępie do rynków tych państw. Azja już w 2010 r. stała się regionem o największej produkcji wyrażonej w tonach, zwiększywszy o 2,6 razy wielkość produkcji.
- Rosnąca presja cenowa, zwłaszcza na rynkach dojrzałych.
- Coraz większe zagrożenie podrabianiem i kopiowaniem wyrobów.

3. Wkład tego dynamicznego sektora w stawianie czoła wyzwaniom związanym ze strategią „Europa 2020”

3.1 Inteligentny wzrost

Podstawą inteligentnego wzrostu będzie bardziej innowacyjny przemysł UE, oszczędniej wykorzystujący energię, stosujący nowe materiały, wspierany przez technologie informacyjno-komunikacyjne oraz obejmujący bardziej konkurencyjne przedsiębiorstwa, w tym MŚP.

Sektor technicznych wyrobów włókienniczych może w sposób proporcjonalny przyczynić się do osiągnięcia takiego inteligentnego wzrostu na szereg sposobów, m.in. poprzez:

- propagowanie sprawdzonych rozwiązań w zakresie transferu technologii między sektorami (owocnej wymiany);
- starania o poprawę efektywności energetycznej produkcji;

- zdolność do łączenia innowacji technologicznych i nietechnologicznych, np. pas lędźwiowy powinien być nie tylko skuteczny, ale też estetyczny dla pacjenta;
- zdolność do wspierania kreatywności w fazie projektowania, wykorzystania wyrobów/materiałów oraz postępowania ze zużyтыми wyrobami/materiałami;
- doświadczenia w zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowników w celu zdobycia nowych rynków;
- upowszechnianie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w codziennym życiu dzięki inteligentnym wyrobom włókienniczym komunikującym się z otoczeniem: na przykład „inteligentne” ubrania dla osób starszych monitorujące podstawowe parametry życiowe i przekazujące dane do szpitali umożliwią tym osobom pozostanie we własnym domu.

3.2 Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu

W unijnym sektorze technicznych wyrobów włókienniczych w szeregu państw członkowskich odnotowano w niedawnej przeszłości pozytywną tendencję w zakresie tworzenia miejsc pracy. Doszło już nawet do sytuacji niedoboru pracowników i wykwalifikowanej siły roboczej, czemu trzeba zaradzić.

Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu w UE pozwoli utrzymać i rozwinąć nasz model społeczny oparty na wysokim poziomie norm, tradycji ochrony socjalnej i silnej tradycji dialogu społecznego. W polityce na szczeblu unijnym i krajowym należy zwracać szczególną uwagę na słabsze branże przemysłu, obszary i grupy ludności, aby zagwarantować, że będą one mogły w codziennym życiu odnosić korzyści ze wzrostu gospodarczego, postępu technologicznego i innowacji.

Sektor technicznych wyrobów włókienniczych może na swój sposób i różnymi metodami przyczynić się do osiągnięcia wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu dzięki:

- zdolności wprowadzania na rynek odpowiednich i innowacyjnych towarów i usług dla osób niepełnosprawnych, chorych lub starszych: dostosowanych do potrzeb ubrań, ubrań zapobiegających upadkom, specjalnego sprzętu sportowego i wypoczynkowego;
- wynikającej z personalizacji zdolności zapewniania rozwiązań problemów demograficznych i społecznych generujących zapotrzebowanie na bardziej specjalistyczne i dostosowane do indywidualnych wymagań produkty i usługi (por. niektóre projekty europejskiej inicjatywy badań nad towarami konsumpcyjnymi Prosumer.net).

3.3 Zrównoważony wzrost gospodarczy

Zrównoważony wzrost gospodarczy w UE oznacza istnienie gospodarki, która oszczędnie korzysta z energii i zasobów oraz jest w stanie wypełnić swe zobowiązania związane z przeciwdziałaniem zmianie klimatu oraz wyłaniającym się problemem niedoboru zasobów. Gospodarka o pierwszej z tych cech jest zazwyczaj nazywana gospodarką niskoemisyjną, co oznacza ograniczanie emisji gazów cieplarnianych. Jednakże sektor technicznych wyrobów włókienniczych stanowi pierwszy przykład możliwości przestawienia się na gospodarkę wykorzystującą dwutlenek węgla jako surowiec.

Sektor technicznych wyrobów włókienniczych może w sposób proporcjonalny przyczynić się do osiągnięcia zrównoważonego wzrostu gospodarczego na trzy sposoby:

- ograniczając emisje CO₂ dzięki lżejszym materiałom w transporcie (kompozytom w aeronautyce i włóknom węglowym w przemyśle motoryzacyjnym);
- oferując konkretne rozwiązania wykorzystujące wyroby włókiennicze, np. w zakresie filtracji, wzmocnienia i izolacji w celu poprawy efektywności energetycznej w mieszkalnictwie i budownictwie;
- przetwarzając butelki PET, by wyprodukować poliestr.

Aby móc potencjalnie nadać technicznym wyrobom włókienniczym wizerunek wyrobów zgodnych z ideą rozwoju zrównoważonego, trzeba zachęcać przedsiębiorstwa unijne, by:

- opracowując produkty i metody produkcji, miały na uwadze ideę ekoprojektowania;
- przeprowadzały ocenę cyklu życia swych produktów, co będzie coraz ważniejsze w przyszłości, gdyż dotychczas recykling tradycyjnych materiałów, takich jak metale, jest często tańszy.

Nierozstrzygnięte pozostają trzy główne kwestie związane z włóknami węglowymi:

- pierwsza dotyczy opracowania w UE, w związku z przewidywanym końcem epoki ropy naftowej, nadającego się do recyklingu włókna węglowego wytwarzanego z włókien naturalnych⁽⁵⁾;
- druga dotyczy opracowania metod recyklingu, które umożliwiłyby pełny recykling wyrobów włókienniczych z tkanin mieszanych (80–90 %);
- trzecia – bardziej ambitna – dotyczy wspierania przemysłu i społeczności naukowej w opracowaniu odpowiednich procesów wykorzystywania węgla z CO₂ jako zasobu, np. poprzez przekształcanie go z wykorzystaniem przyspieszonej fotosyntezy lub innych technologii. Badania takie są już prowadzone w kontekście innych zastosowań, ale należy je nasilić (w kierunku „gospodarki opartej na CO₂”⁽⁶⁾).

[Zob. załącznik 2 – jakościowe porównanie wpływu na środowisko tradycyjnych materiałów i technicznych wyrobów włókienniczych w trzech przykładach.]

4. Główne czynniki sukcesu, które trzeba propagować na poziomie UE

4.1 Podnoszenie i przekazywanie umiejętności i know-how

4.1.1 W rozwoju tego sektora kluczową rolę odgrywa sektor edukacji – uniwersytety i wyższe szkoły techniczne zajmujące się wyrobami włókienniczymi, tworzywami sztucznymi, materiałami elastycznymi itd. Przedsiębiorstwa unijne muszą mieć dostęp do młodych specjalistów posiadających umiejętności potrzebne na tych nowych rynkach: do lepiej wykwalifikowanej siły roboczej, inżynierów o różnorodnych kompetencjach z zakresu włókiennictwa oraz chemikaliów, tworzyw sztucznych i żywic, produkcji samochodów, budownictwa itd.

Kluczowe znaczenie ma także szkolenie pracowników i nabywanie przez nich kwalifikacji. Na poziomie krajowym priorytet powinno mieć przenoszenie odpowiednich umiejętności z rynków dojrzałych na rynki rozwijające się.

⁽⁵⁾ Istnieją tu jednak ograniczenia związane z zapotrzebowaniem na grunty i sprzecznością interesów z sektorem produkcji żywności (podobnie jak miało to miejsce w przypadku biopaliw).

⁽⁶⁾ Zob. na przykład www.bio-based.eu, www.nova-institut.de, VCI /Dechema, 2009, „Positionspapier – Verwertung und Speicherung von CO₂”.

Dlatego też Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny popiera prace prowadzone przez europejską radę ds. umiejętności w sektorze włókienniczym, odzieżowym i skórzanym (ESC-TCL), która została utworzona w 2011 r. przez partnerów społecznych przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Apeluje do tej rady o ocenę, jakich pracowników o jakich umiejętnościach potrzeba przedsiębiorstwom produkującym techniczne wyroby włókiennicze.

4.1.2 Ponieważ szybki rozwój rynków nowych zastosowań ma miejsce od niedawna, trzeba promować nowe możliwości zatrudnienia w tym sektorze. Należy zachęcać do realizacji projektu dotyczącego połączenia różnych istniejących centrów monitorowania umiejętności i rynku pracy. Promowanie tychże możliwości to zadanie szczególnie pilne ze względu na negatywny wizerunek przemysłu włókienniczego.

4.2 Dostęp do innowacji nietechnologicznych i technologicznych oraz sposoby wprowadzania na rynek nowych produktów i usług

W programie „Horyzont 2020” na lata 2014–2020 Komisja Europejska wskazała trzy główne priorytety:

- wyzwania społeczne,
- wiodąca pozycja w zakresie technologii wspomagających i przemysłowych,
- doskonała baza naukowa.

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny popiera główne zmiany wprowadzone w programie „Horyzont 2020” w porównaniu z siódmym programem ramowym:

- zwiększenie udziału przemysłu i MŚP oraz korzyści dla nich;
- więcej mniejszych projektów o mniejszym obciążeniu administracyjnym (maks. czas trwania 2 lata, od 3 do 6 partnerów);
- jasne zobowiązanie do wspierania innowacji, w tym innowacji nietechnologicznych.

4.2.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny popiera program COSME, ponieważ oferuje on możliwość wsparcia MŚP z sektora towarów konsumpcyjnych we wprowadzaniu na rynek towarów konsumpcyjnych za pośrednictwem projektów powielania rynkowego i inicjatyw wykorzystujących nowe modele biznesowe.

4.2.2 Na podstawie doświadczeń związanych z szeregiem (wspomnianych wyżej) wspólnych narzędzi stosowanych na poziomie krajowym i unijnym można stwierdzić, że sektor ten ma następujące specjalne potrzeby:

- opracowanie prostego, przyjaznego dla MŚP sposobu informowania o programach badawczo-rozwojowych powiązanych z nowymi produktami i nowymi materiałami, ponieważ duża część z nich jest powiązana z włókiennictwem;
- wspieranie współpracy w zakresie badań oraz struktur innowacyjnych obejmujących przemysł i środowiska naukowe (np. europejska platforma technologiczna na rzecz przy-

szłości przemysłu włókienniczego i odzieżowego, rady i sieci na poziomie krajowym, klastry innowacyjne na poziomie regionalnym);

- zadbanie o komunikację i interakcje między takimi strukturami w całej UE oraz podobnymi strukturami w innych sektorach, aby zachęcać do innowacji międzysektorowych;
- zaproponowanie nowego, ambitnego finansowania w programie „Horyzont 2020” dla recyklingu towarów włókienniczych (zarówno odpadów produkcyjnych, jak i gotowych towarów), aby poprawić wyniki przemysłu włókienniczego w zakresie recyklingu w porównaniu z przemysłem papierniczym czy szklanym; przegląd dyrektywy o odpadach jest okazją do uporządkowania sektora recyklingu towarów włókienniczych;
- nasilenie badań naukowych dotyczących traktowania CO₂ jako zasobu, w tym badań dotyczących przyspieszonej fotosyntezy.

4.3 Wyzwania związane z dostępem do finansowania

4.3.1 Dostęp do finansowania przez banki

Wdrażanie nowych przepisów dotyczących wypłacalności (Bazylea III) (7) doprowadzi do ograniczenia działalności kredytowej w sektorze bankowym ze względu na podniesienie wysokości kapitału własnego wymaganej przez organy regulacyjne tego sektora. To ograniczenie kredytów będzie miało duży wpływ na MŚP, zwłaszcza w sektorach przemysłowych.

Dostęp do środków finansowych na różne inwestycje (inwestycje w maszyny, nowe technologie, wzrost zewnętrzny, zakup patentów itd.) jest czynnikiem o kluczowym znaczeniu dla rozwoju sektora technicznych wyrobów włókienniczych.

Dostęp do finansowania przez banki jest zazwyczaj trudniejszy dla MŚP, które mają dość niski poziom kapitału własnego, a dodatkowo ich sytuację może utrudniać negatywny rating sektorowy.

4.3.2 Dostęp do finansowania pozabankowego

Udział finansowania pozabankowego w gospodarce UE jest ograniczony w porównaniu z gospodarką USA (1/3 w UE w porównaniu z 2/3 w USA). Trzeba zatem zachęcać do wysiłków mających na celu poprawę dostępu MŚP do rynków finansowych oraz promowanie działalności aniołów biznesu i funduszy *equity*.

Przedsiębiorstwa produkujące techniczne wyroby włókiennicze mają pewne cechy, które mogłyby przyciągać inwestycje prywatne: często są to przedsiębiorstwa rodzinne, nierzadko kierują nimi inżynierowie lub osoby wywodzące się ze środowisk naukowych (jak na przykład w przypadku szeregu francuskich nowych firm założonych przez chirurgów w celu opracowania nici chirurgicznych czy protez), a odsetek obrotów inwestowanych w działania badawczo-rozwojowe jest wyższy niż w tzw. tradycyjnych sektorach (zob. pkt 2.2.3.4 powyżej).

(7) Są to nowe przepisy dotyczące kapitału i płynności, którym podlegają banki.

4.4 Ochrona praw własności intelektualnej w UE i poza jej granicami

MŚP zazwyczaj zbyt nisko szacują posiadane wartości niematerialne. Należy pomóc im bronić swych praw własności intelektualnej, zwłaszcza w zakresie patentów i znaków towarowych, podczas gdy modele i projekty są ważniejsze na rynku mody i tekstyliów domowych.

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny apeluje o szybkie wdrożenie patentu europejskiego, co w prosty sposób zapewni innowacyjnym MŚP w UE jednolitą i przystępną cenowo ochronę w ramach zdolności patentowej (specjalna analiza SWOT dla danego rodzaju innowacji, rynku i profilu przedsiębiorstwa).

Na poziomie światowym europejskie przedsiębiorstwa bardzo często padają ofiarą kopiowania i podrabiania. Komisja Europejska powinna pomóc im bronić ich praw na dużych rynkach wschodzących, takich jak Chiny, Indie, Brazylia czy Meksyk. Problemy związane z ochroną znaków towarowych, projektów i modeli są już dobrze znane w sektorach kreatywnych. W planie działania Komisji Europejskiej na rzecz praw własności intelektualnej należy wzmocnić ochronę patentową maszyn włókienniczych, nowych włókien i nowych procesów oferujących nowe funkcje.

4.5 Dostęp do zamówień publicznych w UE i poza jej granicami

Zamówienia publiczne są silnym motorem tworzenia miejsc pracy, wspierania zrównoważonego rozwoju i stymulowania innowacji w przedsiębiorstwach produkujących techniczne wyroby włókiennicze⁽⁸⁾. W UE należy stawiać wymagania obejmujące kryteria gospodarcze, społeczne i ekologiczne. Publicznych nabywców należy zachęcać do łączenia kryteriów dotyczących ceny z innymi kryteriami i szkolić ich w tym zakresie (oraz zapewniać im praktyczne wytyczne).

Dostęp do europejskich zamówień publicznych należy ograniczyć w przypadku zagranicznych przedsiębiorstw działających poza granicami UE, niespełniających unijnych norm społecznych i norm w zakresie ochrony środowiska, a jednocześnie trzeba poprawić dostęp unijnych przedsiębiorstw do zagranicznych zamówień publicznych.

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny popiera wniosek dotyczący rozporządzenia z 21 marca 2012 r., którego celem jest zapewnienie pełnej wzajemności między dostępem do zamówień publicznych w EU dla przedsiębiorstw spoza UE a dostępem przedsiębiorstw z UE do zamówień publicznych w państwach nienależących do UE⁽⁹⁾.

⁽⁸⁾ Zob. także raport informacyjny CCMI w sprawie zmian w europejskim przemyśle włókienniczym i obuwniczym (CCMI/041) CESE 1572/2007 przyjęty 4 lutego 2008 r., sprawozdawca: Claudio CAPPELLINI.

⁽⁹⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie dostępu towarów i usług z państw trzecich do rynku wewnętrznego Unii w zakresie zamówień publicznych oraz procedur wspierających negocjacje dotyczące dostępu unijnych towarów i usług do rynków zamówień publicznych państw trzecich, COM(2012) 124 final, 21.3.2012, dostępny na stronie: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0124:FIN:PL:PDF>.

4.6 Dostęp do rynków państw trzecich

Dyrekcja Generalna ds. Handlu jest obecnie w pełni świadoma ofensywnych interesów całego przemysłu włókienniczego i odzieżowego UE. Komisja Europejska zwraca już uwagę na zrozumienie i wyeliminowanie różnych barier taryfowych i pozataryfowych.

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny apeluje do DG ds. Handlu, by w bieżących i przyszłych dwustronnych negocjacjach (z Indiami, Kanadą, Japonią, USA itd.) brała pod uwagę specyficzne potrzeby sektora technicznych wyrobów włókienniczych:

- zwracając większą uwagę na inwestycje (a nie tylko na eksport);
- zwracając większą uwagę na wszystkie pozycje taryfowe, które nie zostały włączone do działów 50–63 (od przędzy po odzież), takie jak na przykład tkaniny z włókien szklanych ((HS 70.19) czy produkty higieniczne z włókien (HS 96.19);
- dokładniej analizując problemy, jakie napotykają przedsiębiorstwa w UE, starające się o dostęp do zagranicznych zamówień publicznych w takich dziedzinach jak odzież robocza, szpitale itd.
- włączając, na przykład do przyszłego porozumienia transatlantyckiego, zobowiązania dotyczące normalizacji.

4.7 Dostęp do surowców krytycznych

Ponad 80 % włókien wykorzystywanych w technicznych wyrobach włókienniczych to włókna syntetyczne. Niektóre z nich są dostępne w dużych ilościach i po przystępnych cenach, jak np. poliester, natomiast inne, jak np. włókna węglowe, aramidowe, szklane, przędza o wysokiej wytrzymałości na rozciąganie, są droższe i zazwyczaj produkowane poza UE.

Sektor technicznych wyrobów włókienniczych w UE jest uzależniony od dostawców spoza UE, którzy mogą zechcieć zastosować ograniczenia w handlu, tak jak miało to miejsce w przypadku Indii w 2011 r. i ograniczeń sprzedaży surowca bawełnianego i przędzy bawełnianej.

Dlatego też Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wzywa Komisję Europejską, by:

- prowadząc działania dyplomatyczne dotyczące surowców, miała na uwadze, gdy to konieczne, surowce krytyczne dla sektora technicznych wyrobów włókienniczych;
- zachęcała do produkcji włókien naturalnych – z lnu, konopi, wełny, celulozy – i biopolimerów, aby zapewnić sektorowi technicznych wyrobów włókienniczych dostęp do surowców z produkcji wewnętrznej.

5. Załącznik 1

Udział technicznych wyrobów włókienniczych w eksporcie wyrobów włókienniczych poza UE według państw członkowskich w 2011 r. (z wyłączeniem odzieży)

Państwo członkowskie	Udział tech. wyrobów włók. w eksporcie wyrobów włók.	Wielkość eksportu w EUR	Udział w całości	Państwo członkowskie	Udział tech. wyrobów włók. w eksporcie wyrobów włók.	Wielkość eksportu w EUR	Udział w całości
AT	21 %	545 836 380	2,5 %	LT	39 %	178 787 500	0,8 %
BE	28 %	1 664 943 280	7,5 %	NL	31 %	1 499 620 840	6,8 %
BG	23 %	94 353 020	0,4 %	PL	42 %	723 561 280	3,3 %
CZ	46 %	1 075 687 960	4,9 %	PT	23 %	383 053 520	1,7 %
DE	37 %	5 471 826 120	24,8 %	RO	24 %	237 749 020	1,1 %
DK	55 %	696 198 480	3,2 %	SE	65 %	558 986 660	2,5 %
EE	40 %	44 819 560	0,2 %	SK	36 %	262 766 180	1,2 %
FI	61 %	201 378 760	0,9 %	SL	37 %	221 994 210	1,0 %
FR	35 %	1 781 833 080	8,1 %	SP	28 %	963 521 670	4,4 %
GR	16 %	106 778 290	0,5 %	UK	40 %	1 683 055 490	7,6 %
HU	47 %	356 668 170	1,6 %	Pozostałe 5 (*)	65 %	712 194 990	3,2 %
IT	23 %	2 608 481 980	11,8 %	Państwa UE	33,3 %	22 074 096 440	100 %

(*) Cypr, Irlandia, Luksemburg, Łotwa i Malta
 Źródło: obliczenia Euratexu na podstawie danych CITH

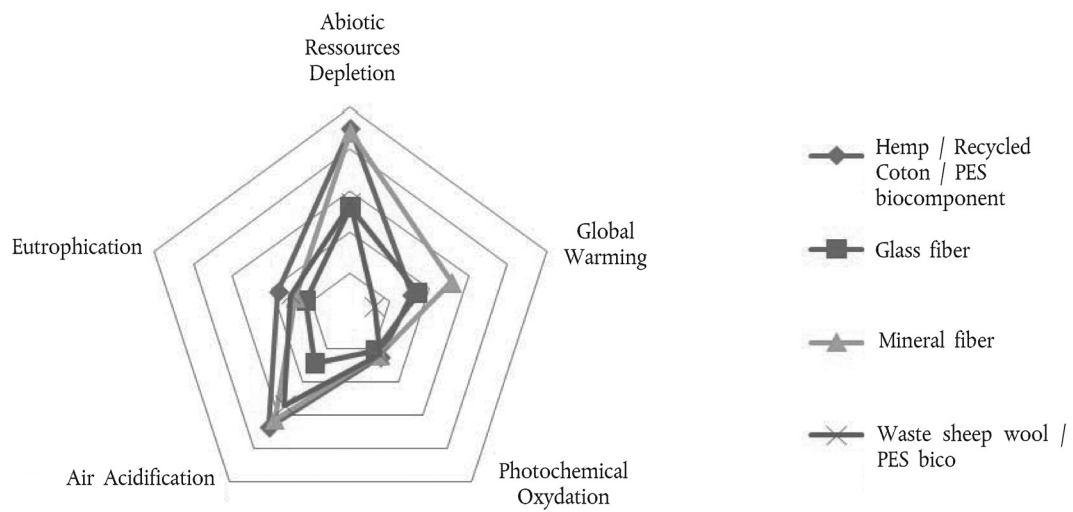
6. Załącznik 2 – trzy przykłady jakościowego porównania wpływu na środowisko tradycyjnych materiałów i technicznych wyrobów włókienniczych

Luty 2013 r., Francuski Instytut Wyrobów Tekstylnych i Odzieżowych (IFTH)

Szczegółowych i naukowo udokumentowanych porównań wpływu na środowisko najlepiej jest dokonywać z wykorzystaniem metody oceny cyklu życia (LCA – Life Cycle Assessment). Istotną wadą tego narzędzia jest ilość danych, jakie trzeba zgromadzić i wykorzystać, oraz duża ilość hipotez, które można zastosować, co utrudnia porównywanie ocen i ich interpretację.

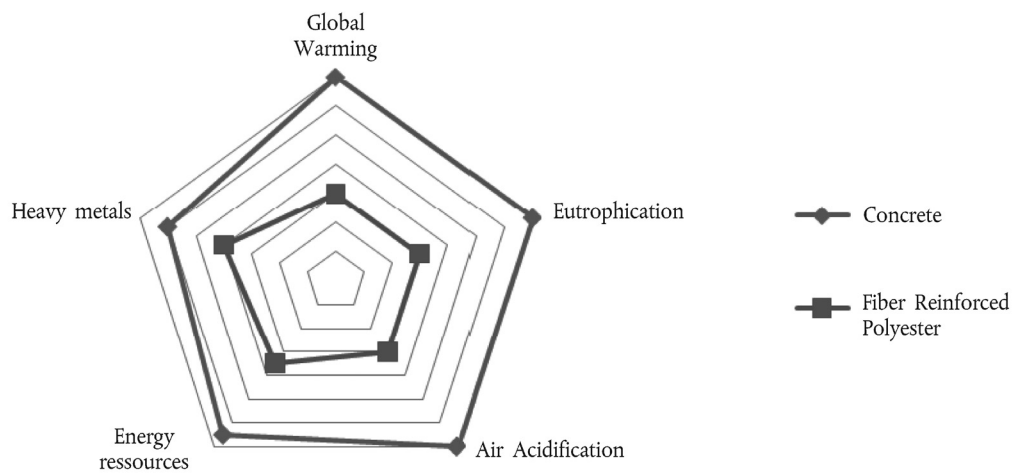
Aby dać wyobrażenie o korzyściach dla środowiska płynących z wykorzystywania technicznych wyrobów włókienniczych, przedstawiliśmy, jako przykład, wyniki oceny cyklu życia porównującej wykorzystanie wyrobów włókienniczych i materiałów tradycyjnych w trzech różnych zastosowaniach. Zastosowania te wybrano spośród produktów budownictwa i transportu. Te dwa sektory, wraz z sektorem żywności i napojów, odpowiadają za 70–80 % wpływu pełnego cyklu życia produktów w Europie (*Environmental Impact of Products (EIPRO), Analysis of the life cycle environmental impacts related to the final consumption of the EU-25*, http://ec.europa.eu/environment/ipp/pdf/eipro_report.pdf). Przedstawione wyniki są oparte na wartościach znormalizowanych (z wyjątkiem trzeciego przykładu, w którym na potrzeby analizy nie obliczono wartości znormalizowanej) i dotyczą głównych rodzajów wpływu poszczególnych produktów na środowisko. Wyniki te obrazują wyraźnie lepsze wyniki technicznych wyrobów włókienniczych, jeśli chodzi o oddziaływanie na środowisko.

6.1 1. Budownictwo – izolacja

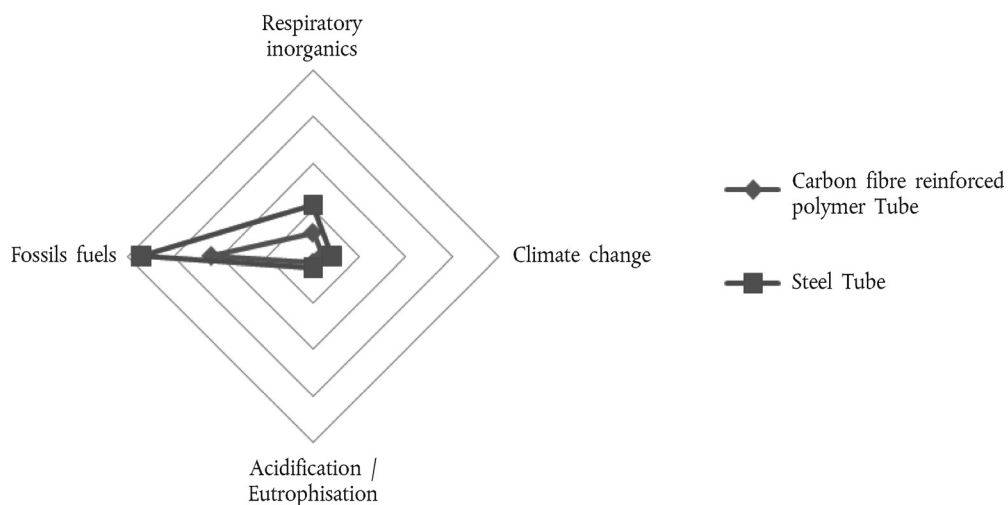
Źródło: Defra, 2008 r., *Life Cycle Assessments of Natural Fibre Insulation Materials*

6.2 2. Budownictwo – zbiornik na wodę

Źródło: E. Fekka, F. Flager, N. Frieden, T. Mercer, S. Russell-Smith, 2008 r., *LCA comparison of two aquarium tank systems: fiber-reinforced plastic and concrete*

6.3 3. Transport powietrzny – rura konstrukcyjna

Wyniki dla pełnego cyklu życia obejmującego 10 000 km.

Źródło: L. Scelsi, M. Bonner, A. Hodzic, C. Soutis, C. Wilson, R. Scaife, K. Ridgway, 2011 r., *Potential emissions savings of lightweight composite aircraft components evaluated through life cycle assessment*, „eXPRESS Polymer Letters”, t. 5, nr 3 (2011 r.), ss. 209–217

Bruksela, 17 kwietnia 2013 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE
